

2017-06-13

Så skapar vi ett helt uppkopplat Sverige

– Slutrapport från Bredbandsforums Nystartsgrupp

Sverige har höga ambitioner på bredbandsområdet. Regeringens nya bredbandsstrategi – Sverige helt uppkopplat 2025 – formulerar tydliga målsättningar för alla hushåll och företag. Hela samhället måste kunna ta del av digitaliseringens möjligheter, och för att säkerställa detta bör alla få tillgång till ett framtidssäkert bredband, oavsett var man bor eller verkar. För första gången har vi nu mål på bredbandsområdet som innebär snabbt bredband till alla. Bredbandsforums Nystartsgrupp välkomnar regeringens nya höga ambitioner. Vår önskan är att Sverige ska förstärka sin ledande position som bredbandsnation, och att en väl utbyggd bredbandsinfrastruktur ska fungera som en katalysator för samhällets digitalisering och ge fortsatt stark internationell konkurrenskraft.

Samverkan behövs mellan såväl privata som offentliga aktörer

För att uppnå målsättningarna i strategin behövs samverkan. I Sverige finns många aktörer som är involverade i och arbetar med utbyggnaden av snabbt bredband. För att nå de högt uppsatta bredbandsmålen finns ett stort behov av samverkan. Olika aktörer, privata som offentliga, behöver jobba tillsammans för att bredbandsutbyggnaden ska kunna nå längre. En gemensam målbild, en gemensam vilja samt kunskap om varandras verksamheter skapar tillsammans goda förutsättningar för samverkan. Fungerande samverkan bygger också på kontinuitet och att det finns förtroende mellan aktörerna.

Utbyggnad av bredband till alla kräver aktiva insatser

För att påskynda bredbandsutbyggnaden och säkerställa att de medel som investeras räcker så långt som möjligt krävs aktiva insatser. Marknadens aktörer investerar årligen cirka 10 miljarder kronor på utbyggnad av befintliga och nya nätsträckningar. Det sker också en kontinuerlig uppgradering och förstärkning av de mobila bredbandsnäten. Utifrån ett samhälleligt perspektiv är det väsentligt att de medel som investeras kan användas effektivt. Om hinder kan undanröjas för att underlätta bredbandsinvesteringar är detta nödvändigt. Eftersom den nya strategin innehåller ännu högre mål är det prioriterat att inblandade aktörer och regeringen gör allt för att undanröja de hinder som finns. För att samhället ska kunna digitaliseras behövs nät som är anpassade för framtidens tjänster. Här finns mycket kvar att göra. Gapet i tillgång mellan landsbygd och urbana områden är också påtagligt. Det finns även skillnader i lokala förutsättningar som måste hanteras. Sammantaget gör detta att utmaningarna ser olika ut i olika delar av landet. Lösningar måste återspegla dessa olikheter. Olika typer av bredbandsnät och

tekniska lösningar måste komplettera varandra om vi ska kunna täcka hela landet. En viktig förändring i nuvarande strategi är att det nu finns ett mobilitetsmål – hela Sverige ska ha tillgång till stabila mobila tjänster. Målet understryker att det inte är tillräckligt med enbart en fast bredbandsanslutning. Tvärtom växer behovet av att både kunna koppla samman människor och saker i vad som kallas ”sakernas internet” (Internet of Things, IoT). Sakernas internet innebär ett nytt steg i Sveriges digitalisering. Kombinationen av ett finmaskigt fiberbaserat bredbandsnät och nästa generations trådlösa accessnät kommer att utgöra fundamentet för en utveckling där allting är uppkopplat. Utöver detta krävs insikten att en bredbandsutbyggnad som omfattar alla inte kommer att ske av sig själv. Den kräver aktiva insatser och en tydlig strategi.

Nystartsgruppen konkretiserar regeringens bredbandsstrategi

Nystartsgruppens arbete har pågått både före och efter lanseringen av regeringens nya bredbandsstrategi. De områden som pekas ut i strategin överensstämmer i stort med de som Nystartsgruppen identifierat. Strategin har två tidsperspektiv: År 2020 ska 95 procent ha minst 100 Mbit/s och år 2025 ska hela Sverige vara uppkopplat. De kommande åren är dock avgörande för om målen kommer att nås och Nystartsgruppen har därför fokuserat på vilka åtgärder som behöver göras i närtid. I detta arbete har framför allt regeringen en viktig roll i att bidra till att undanröja de hinder som finns och skapa förutsättningar för fortsatt utbyggnad.

Precis som regeringen har Nystartsgruppen konstaterat att arbetet på bredbandsområdet behöver inkludera hela Sverige – städer såväl som landsbygd, områden i norr såväl som i söder, i bostäder såväl som på arbetsplatser. Regeringen betonar att alla ska omfattas. Utgångspunkten i strategin är en marknadsdriven utbyggnad som sker i relation till de offentligas ansvar. Både de privata marknadsaktörernas som de offentligas roller betonas i strategin. Regeringen uttrycker att det är viktigt att privata investeringar inte förhindras och trängs ut samtidigt som det offentligas ansvar när det gäller tillgång till och användning av digitala tjänster måste beaktas, vilket överensstämmer med Nystartsgruppens diskussioner. Det finns också en överensstämmelse mellan arbetsgruppen och strategin i att kommunerna har en nyckelroll för bredbandstillgången och att betydelsen av robusta och driftssäkra nät kommer att bli allt viktigare när, bland annat, samhällets välfärdstjänster ska levereras digitalt. Samsyn finns även om behovet av att klargöra roller samt utveckla samverkan mellan aktörerna.

Bred förankring av Nystartsgruppens resultat borgar för effektivt genomförande

Nystartsgruppen har utgjorts av ett begränsat antal aktörer med stora olikheter. Trots detta har det funnits en samsyn kring resultaten och slutsatserna. Detta kommer sig av att gruppen har haft en bred förankringsprocess för att fånga in perspektiv och åsikter. Förutom att inkludera experter från de aktörer som har ett avgörande inflytande på utbyggnaden så har nyckelaktörer från olika organisationer och personer inkluderats i arbetet. Genom dialog, workshops, och enkäter har beskrivningar, utmaningar och förslag på lösningar filtrerats fram. Diskussionerna har varit livliga och återspeglat den mångfald som finns på den svenska bredbandsmarknaden. Det har givetvis funnits skilda

tolkningar kring var tonvikten bör läggas, vilka aktiviteter som är särskilt önskvärda och hur snabbt förändringar bör genomföras – men den övergripande bilden delas av de deltagande organisationerna. Denna samsyn borgar för att prioritering och implementeringen av aktiviteter fram till 2020 kan ske med stort stöd från aktörerna på bredbandsområdet.

Sverige har kommit en god bit på väg vad gäller utbyggnaden av bredband, för att nå regeringens bredbandsmål, men den utbyggnaden och utvecklingen måste fortsätta. Digitaliseringen kommer att kräva fortsatt stora investeringar och genomgripande förändringar av samhällsliga processer. I detta arbete är alla aktörers medverkan och bidrag väsentliga. Genom att jobba tillsammans är det fullt möjligt att nå hela vägen och att skapa de förutsättningar som krävs för ett helt uppkopplat Sverige 2025.

Utmaningsområden

Nystartsgruppen har valt att strukturera resultatet av sitt arbete i form av beskrivningar av sju viktiga områden. Till varje område har konkreta utmaningar och förslag på vägar framåt identifierats. Områdena skiljer sig åt, både i omfång och i de aspekter som tas upp. Samtidigt finns tydliga beröringspunkter och i viss mån överlapp. Det är ofrånkomligt att diskutera dem tillsammans, eftersom de påverkar och förstärker varandra.

De utmaningsområden som Nystartsgruppen identifierat är i prioriteringsordning följande:

1. Bredbandstillgången hämmas på landsbygden genom långa avstånd och därigenom höga kostnader.
2. Bredbandstillgången hämmas av brist på engagemang hos kommuner och andra offentliga aktörer.
3. Bredbandstillgången hämmas av ineffektiva processer och avsaknad av transparens på lokal nivå.
4. Bredbandstillgången hämmas av att aktörer inte samverkar och koordinerar sina aktiviteter.
5. Bredbandstillgången hämmas av bristen på information och kommunikation.
6. Bredbandstillgången hämmas av bristande robusthet och driftsäkerhet.
7. Bredbandstillgången hämmas av att digitalisering inte prioriteras.

Aktiviteter för att hantera utmaningarna

Nystartsgruppen har identifierat att arbetsgrupper, dialoggrupper och enskilda insatser bör genomföras för att hantera identifierade utmaningar.

Tänkbara arbetsgrupper:

1. Landsbygdsgrupp, med fokus på en strategi för landsbygden
2. Kommungrupp med fokus på engagemang och processer, med syfte att hitta jämförelsedata och uppdatera en guide för hur kommunalt bredbandsarbete kan bedrivas
3. Robusthetsgrupp, med fokus på framtidens nät och tjänster
4. Digitaliseringsgrupp, med fokus på regionala och lokala strategier
5. Samverkansgrupp för att skapa långsiktig samverkan inom fem strategiska områden
 - a. Bättre täckning och kapacitet för mobilt bredband exempelvis genom samhällsmaster
 - b. Utbyggnad i kommersiellt svagare områden exempelvis efteranslutningar av enskilda fastigheter
 - c. Rollfördelning i bredbandsarbetet mellan kommuner och regioner exempelvis mandat och ansvar
 - d. Likabehandling och konkurrensneutralitet på bredbandsmarknaden
 - e. Åtgärder för att stärka robustheten i näten på alla nivåer exempelvis hos slutanvändarna¹

Tänkbara dialoggrupper

- Kommunikatörsnätverk med fokus på att sprida information framtaget av Bredbandsforum och annan relevant information
- Dialoggrupp med fokus på omvärldsbevakning och teknisk framsyn
- Dialoggrupp med fokus på behovet av, och villkor för, ett nytt bredbandsstöd
- Dialoggrupp med fokus på information till kommuner
- Dialoggrupp med fokus på myndigheter som påverkar bredbandsutbyggnaden
- Dialoggrupp med fokus på offentliga aktörer som innehar bredbandsinfrastruktur
- Upphandlingsråd med fokus på robusta nät och digitala tjänster

¹ På Gotland har strategiska insatser från regionen och länsstyrelsen bidragit till att en stor del av slutanvändarna har aggregat för reservkraft (UPS:er) i hemmen. Detta innebär att även om det skulle bli ett strömavbrott hos slutanvändarna så kommer bredbandet att fungera.

Exempel på enskilda insatser

- Ändringar av regleringsbrev för myndigheter som påverkar bredbandsbyggnationen i syfte att myndigheternas deluppdrag tillsammans ska skapa ett tydligt och sammanhållet uppdrag som bidrar till bredbandsstrategins måluppfyllelse
- Ändringar av uppdrag för statliga aktörer som innehar fiber så att det tydliggörs att dessa ska bidra till bredbandsstrategins måluppfyllelse genom engagemang på svartfibernivå och kanalisationsnivå.
- Spridning av en standardiserad fiberföreningsdeklaration.
- Handledning om hur aktörer ska arbeta med Utbyggnadslagen.
- Inventering av informationsmaterial om bredband.
- Upplysning om behovet att uppdatera kommunala bredbandsstrategier och tydliggörande av de kommunala bredbandskoordinatorernas uppdrag.
- Synliggörande och intensifierat arbetet för att säkerställa elleveranser till bredbandsinfrastrukturen
- Informationsinsatser för att sprida konceptet Robust fiber, upplysa om krav på nätägare i lag och föreskrifter och vikten av kvalitet (även på landsbygden).
- Studie av hur bredbandskoordinatorernas mandat skulle kunna stärkas.
- Workshop om ”hur näten hänger ihop”² och diskussion om vem som kan ta ansvar för helheten.
- Uppdatering och spridning av SKLs markavtal.
- Utredning av anmälningsplikt för byanät.
- Workshop för att lista kommuners och marknadsaktörers uppfattning om vad som påverkar investeringar av bredband.
- Inspel utifrån ett bredbandsperspektiv till regeringens pågående översyn av befintlig lagstiftning som motverkar digitalisering.

I denna slutrapport lämnar Nystartsgruppen ifrån sig finns en fördjupad beskrivning av respektive utmaningsområde samt förslagen på aktiviteter för att hantera utmaningarna. Här har också gruppen gett förslag på aktörer som bör delta i det arbetet. Nystartsgruppen vill betona att de utmaningar som valts ut är de som ansetts mest prioriterade i arbetet mot bredbandsmålen.

² För att tjänster ska fungera och det inte ska uppstå några avbrott är det väsentligt att varje del av nätet är byggt på ett sätt som medger störningsfri kommunikation. Delarna måste fungera tillsammans och kedjan är inte starkare än den svagaste länken.

Stockholm i maj 2017

Catarina Wretman
Post- och telestyrelsen

Camilla Jönsson
Svenska stadsnättsföreningen

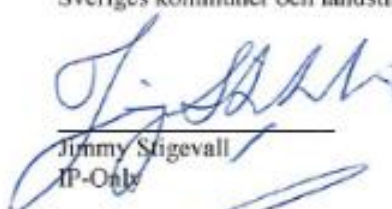
Per Augustsson
Falköpings kommun

Dan Lems
Sveriges kommuner och landsting

Jacob Bolin
Com Hem

Jimmy Stigevall
IP-Only

Christian Elnehagen
IBM

Sebastian Tolstoy
Ericsson

Robert Liljeström
Telia Company

Göran Wide
Region Sörmland

Kajsa Frisell
IT&Telekomföretagen

Stefan Williamson
Post- och telestyrelsen